

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 100/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. septembra 2008 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti R. T., H., zastúpeného advokátkou JUDr. M. B., R., za účasti M. S., H., zastúpenej advokátom JUDr. J. S., K., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce H. konaných 2. decembra 2006 takto

r o z h o d o l :

Voľby starostu obce H. konané 2. decembra 2006 v y h l a s u j e z a n e p l a t n é .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená volebná sťažnosť R. T., H. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. B., R., za účasti M. S., H. (ďalej aj „zvolená starostka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. S., K., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce H. konaných 2. decembra 2006.

Uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 100/07-11 z 27. júna 2007 bola táto volebná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

1. Zo sťažnosti vyplynulo, že: «... *Vo voľbách konaných dňa 02. 12. 2006 som kandidoval na funkciu starostu obce H. O tento post sa vo voľbách uchádzali dvaja kandidáti. Celkový počet platných odovzdaných hlasov pre kandidátov na starostu bol 125. Z toho som ja získal 59 hlasov, čo predstavuje 47,2 % z celkového počtu odovzdaných hlasov. Protikandidátka získala 66 hlasov. V zmysle § 60 ods. 1) písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. upresňujem, že z dôvodov uvedených nižšie napádam zvolenie protikandidátky za starostku v obci H. ...*

Mojím jediným protikandidátom bola odporkyňa, ktorá pôsobí vo funkcii starostky obce už štyri volebné obdobia. V čase pred konaním volieb mi niektorí obyvatelia našej obce - voliči oznámili, že sa im starostka (moja protikandidátka) prostredníctvom jej sesternice E. S., bytom H., vyhrážala, že ak jej nedajú vo voľbách hlas, v prípade že bude opäť zvolená za starostku, nezaradí ich na zoznam nezamestnaných osôb zúčastňujúcich sa verejnoprospešných prác v rámci aktivačných prác. Tým by tieto osoby boli ukrátené o aktivačný príspevok vo výške 1 900,- Sk mesačne, čo pre nezamestnané osoby predstavuje dôležitú časť ich príjmu. Tieto osoby potom z obavy pred uskutočnením vyhrážok volili za starostu obce moju protikandidátku.

O pravdivosti tohto tvrdenia a opodstatnenosti obáv občanov svedčí aj tá skutočnosť, že hneď po voľbách, dňa 04. 12. 2006 oznámila odporkyňa trom voličom, aby už nechodili na aktivačné práce. Dňa 05. 12. 2006 to oznámila štvrtej osobe.

Protikandidátka vedome, hrubým spôsobom a aj opakovane porušovala volebnú kampaň a to protiústavným a protizákonným konaním, ktoré ovplyvnilo vôľu občanov. Z titulu funkcie starostky obce zneužila svoje postavenie. Tým porušila jeden zo základných volebných princípov, deklarovaných aj článkom 30 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky, ktorým je právo občanov zúčastňovať sa na správe verejných vecí slobodnou voľbou svojich zástupcov. Voličov totiž nepresviedčala svojím programom, schopnosťami či skúsenosťami, ale ich protizákonným spôsobom vydierala a vyhrážala sa im v konečnom dôsledku spôsobením majetkovej ujmy (stratou nároku na aktivačný príspevok). Jej konanie podľa

nášho názoru napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu a preto v súčasnosti zvažujeme aj podanie podnetu na trestné stíhanie.

Okrem toho sa mi ešte žiada uviesť, že protikandidátka sa už od rána zdržiavala vo volebnej miestnosti a v budove, kde sa konali voľby, čo mohlo vyvolať podozrenie z ovplyvňovania voličov pri hlasovaní. Podľa môjho názoru týmto konaním „demonštrovala svoju silu“. V čase o 09.37 hod. prevzala členka volebnej komisie moju písomnú sťažnosť na neustálu prítomnosť kandidátky na post starostu vo volebnej miestnosti. Keďže predseda volebnej komisie nápravu neurobil, túto skutočnosť som telefonicky oznámil zapisovateľovi Obvodnej volebnej komisii v R. pánovi Z. P., ktorý do volebnej miestnosti v H. poslal kontrolný orgán. Po vykonaní nápravy sa protikandidátka vo volebnej miestnosti viac nezdržiavala. ...

Protikandidátka vo voľbách získala 66 hlasov, ja som získal 59 hlasov. Rozdiel v počte hlasov bol 7. Keby som získal minimálne o štyri hlasy viac, pomer hlasov by bol 63 ku 62 hlasom v môj prospech. Som presvedčený, že keby protikandidátka nezneužila svoje postavenie verejného činiteľa a nezastražovala voličov v úmysle získať ich hlasy, bol by som vo voľbách zvíťazil. Moje presvedčenie preukazujem pripojenými čestnými vyhláseniami troch občanov (ďalšie štyri pošlem dodatočne), ktorý vyhlásili, že by volili mňa, keby sa nebáli, že moja protikandidátka splní svoje vyhrážky. Tento počet občanov je z hľadiska výsledku volieb rozhodujúci. Mám vedomosti, že takto ovplyvnených občanov je viac, ostatní však neboli doposiaľ ochotní dosvedčiť to, z dôvodu, že protikandidátka v súčasnosti zastáva funkciu starostky obce. Mám za to, že protikandidátka protiústavným a protizákonným spôsobom ovplyvnila slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti a tak dosiahla iný výsledok volieb, než si voliči skutočne želali. ...

Vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti a predložené dôkazy navrhujem, aby plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky po vykonanom dokazovaní vydal v zmysle § 63 ods. 1) písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. nasledovný nález:

Ústavný súd vyhlasuje voľby za starostu obce konané dňa 02. 12. 2006 v obci H. za neplatné.

Zároveň žiadam súd, aby v zmysle § 36 ods. 2) zákona č. 38/1993 Z. z. uložil protikandidátke povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania, a to vydaním nasledovného uznesenia

„M. S. je povinná uhradiť sťažovateľovi R. T. trovy konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v celkovej výške 5 848,- Sk, do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia.“»

2. Z vyjadrenia zvolenej starostky z 5. augusta 2007 doručeného ústavnému súdu 8. augusta 2007 vyplýva: *«... Máme za to, že tvrdenia sťažovateľa sa nezakladajú na pravde.*

Ako neúspešný kandidát na starostu obce H., sťažovateľ podal tieto tvrdenia účelovo a tendenčne, len s jediným cieľom, a to spochybníť priebeh a ústavnosť celých volieb na starostu obce.

Nezákonnosť a neústavnosť vidí sťažovateľ, ako vo svojej sťažnosti uvádza, v porušení čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy SR, ktorý hovorí, že občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Zároveň poukázal na údajné „zастраšovanie“ voličov tým, že ich nezaradím do verejnoprospešných prác a tiež na to, že som sa mala protiprávne zdržiavať vo volebnej miestnosti a v budove, kde sa konali voľby.

V tejto súvislosti poukazujeme na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 3/99 zo 17. februára 1999, kde bolo konštatované, že právo na prístup k voleným funkciám zaručené čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky neznamena právo na úspech pri kandidovaní na konkrétnu funkciu.

Ako dôvod nezákonnosti sťažovateľ uvádza, že:

- došlo k „zастраšovaniu voličov“ a vyhrážala som sa prostredníctvom sesternice E. S. voličom, že ich nezaradím do verejnoprospešných prác,

- zdržiavala som sa vo volebnej miestnosti a v budove, kde sa konali voľby, čím som mala demonštrovať svoju silu,

ad. 1) Celý problém v obci H. sa odvíjal od toho, že miestna volebná komisia nezaregistrovala kandidátsku listinu SMK na poslancov obecného zastupiteľstva, pretože neobsahovala zákonom stanovené údaje.

Argumentácia o tom, že moja sesternica E. S. sa vyhrážala potenciálnym voličom a takto ich ovplyvnila sa nezakladajú na pravde. Nikdy som nemala a nemám sesternicu E. S. a meno E. S. sa ani nenachádza v evidencii obyvateľov obce H. ???!

Všetko zrejme súvisí s podnikateľskými aktivitami sťažovateľa (prostredníctvom I. V.), ktorý v hostinci ešte v piatok večer pred voľbami nalieval alkohol a takto opakovane ovplyvňoval voličov.

Zároveň Ing. Š. F. a V. M. chodili osobne po domoch a „presviedčali“ voličov o tom, koho majú voliť!!!. ...

ad. 2) Pokiaľ ide o moju účasť vo volebnej miestnosti, skutočnosti uvádzané sťažovateľom nie sú pravdivé.

V miestnosti som sa zdržiavala výlučne len zo zákonných dôvodov - t. j. odovzdanie tlačív a miestnosti volebnej komisii. Aj kontrola nezistila žiadne porušenie zákona.

Zo zápisnice zo zasadnutia miestnej volebnej komisie v obci H. je zrejme ako toto zasadnutie prebiehalo - čiže tvrdenie sťažovateľa o tom, že došlo k ovplyvňovaniu a zasahovaniu do činnosti, prípadne ovplyvňovaniu nie je pravdivá. Inak by sa to predsa muselo objaviť v zápisnici a zástupca pozorovateľov by na tom určite trval!!.

K tomu je ešte potrebné dodať, že počas celého volebného aktu bol vo volebnej miestnosti ako nestranný pozorovateľ zástupca SMK - MKP - pán Ing. Š. F. (zástupca tej istej skupiny ako sťažovateľ)!!!. Na nič podstatného nepoukázal a ani nežiadal niečo zapísať do zápisnice. Naopak - podľa vyjadrenia členov volebnej komisie - bol to práve on, ktorý ešte vo volebnej miestnosti sa snažil ovplyvňovať voličov.

Keď došlo k sčítaniu hlasov, požiadal predsedu komisie o otvorenie dverí a ani nepočkal na vyhotovenie zápisnice a volebnú miestnosť opustil. ...

Na základe vyššie uvedených skutočností a tiež na základe ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR, z ktorej vyplýva, že pre neplatnosť volieb do orgánov samosprávy musí dôjsť k závažným porušeniam Ústavy Slovenskej republiky a zákona, tvrdíme, že ústavná sťažnosť podaná sťažovateľom, v ktorej sa sťažuje na osobu starostky obce H., je účelovo a tendenčne namierená voči úspešnej kandidátke na post starostu obce H.

Pretože sťažovateľ nevie preukázať, že by úspešná kandidátka alebo členovia miestnej volebnej komisie alebo členovia okrskových volebných komisií vedome a zámerne ovplyvnili priebeh a tým aj výsledok volieb, čo by bolo možné považovať za závažné porušenie Ústavy a zákona, snaží sa s cieľom anulovať výsledok volieb ako celku, obviňovať z nezákonnosti kandidátov.

Navrhujeme preto, aby Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa R. T., bytom H. zamietol.»

II.

A.

1. Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb do obecného zastupiteľstva a starostu obce H. z 2. decembra 2006 podpísanej o 22.00 h vyplýva, že počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu obce bolo 125. Zvolená starostka M. S. (ANO) získala 66 hlasov a sťažovateľ R. T. (SMK) získal 59 hlasov. Z tejto zápisnice, ktorú podpísalo všetkých päť jej členov, napokon vyplýva, že *„ďalej boli prítomní pozorovatelia zo SMK-MKP“*.

2. Zo sťažnosti, ktorú podal sťažovateľ 2. decembra 2006 o 09.37 h miestnej volebnej komisii okrem iného vyplýva: *„... podávam sťažnosť na volebnú komisiu v obci H. za hrubé porušenie práv podľa § 36 zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do samosprávy obcí... z dôvodu neuznania nominovaného pozorovateľa O. M. napriek tomu, že obvodná volebná komisia v R. na svojom zasadnutí dňa 30. 11. 2006 vyhovela žiadosti vyslania pozorovateľov a prijala Uznesenie č. 1 z 30. 11. 2006.*

Ďalšie porušenie sa týka prítomnosti kandidátky na post starostu vo volebnej miestnosti a v budove Obecného úradu, kde sa konajú voľby, čo by ako kandidátka na starostu mala vedieť a tiež aj volebná komisia ju na to mala upozorniť. ...“

3.1 Z čestného vyhlásenia voličky M. Ě. z 11. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bola E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaná, a to nasledovným spôsobom:

... dňa 29. 11. 2006 od rodiny som dopyčula, že keď nebudem voliť M. S., budem postihovaná v priebehu jej volebného obdobia.

Vo voľbách som potom nemohla slobodne rozhodnúť, koho by som volila, pretože som sa dôvodne obávala splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volila jej protikandidáta R. T.“

3.2 Z čestného vyhlásenia voličky E. Š. z 11. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bola E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaná, a to nasledovným spôsobom:

... dňa 29. 11. 2006 od susedky som dopyčula, že keď nebudem voliť M. S., budem postihovaná v priebehu jej volebného obdobia.

Vo voľbách som potom nemohla slobodne rozhodnúť, koho by som volila, pretože som sa dôvodne obávala splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volila jej protikandidáta R. T.“

3.3 Z čestného vyhlásenia voličky E. S. z 11. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bola E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaná, a to nasledovným spôsobom:

... dňa 28. 11. 2006 manžel mi povedal, že sa dopyčul od rodiny, že keď nebudem voliť M. S., budeme vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP.

Vo voľbách som potom nemohla slobodne rozhodnúť, koho by som volila, pretože som sa dôvodne obávala splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volila jej protikandidáta R. T.“

3.4 Z čestného vyhlásenia voliča Ing. R. S. z 12. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bol E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaný, a to nasledovným spôsobom:

Dňa 28. 11. 2006 ma rodinný príslušníci varovali, že keď nebudem voliť M. S., budeme vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP a budeme spolu s manželkou postihovaný počas jej volebného obdobia.

Vo voľbách som potom nemohol slobodne rozhodnúť, koho by som volil, pretože som sa dôvodne obával splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volil jej protikandidáta R. T.“

3.5 Z čestného vyhlásenia voliča M. M. z 12. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bol E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaný, a to nasledovným spôsobom:

Dňa 26. 11. 2006 mi manželka povedala, že v ten istý deň bola u nás v dome... M. S., ktorá sa vyhrážala, že keď nebudem voliť M. S., budeme vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP a budeme postihovaný aj počas jej volebného obdobia.

Vo voľbách som potom nemohol slobodne rozhodnúť, koho by som volil, pretože som sa dôvodne obával splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volil jej protikandidáta R. T.“

3.6 Z čestného vyhlásenia voličky V. M. z 12. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bola E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaná, a to nasledovným spôsobom:

Dňa 26. 11. 2006... E. S. ma navštívila u nás doma, s tým, že sa mi vyhrážala a to spôsobom, že keď nebudeme voliť M. S., budeme spolu s manželom vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP a budeme postihovaný počas jej volebného obdobia.

Vo voľbách som potom nemohla slobodne rozhodnúť, koho by som volila, pretože som sa dôvodne obávala splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volila jej protikandidáta R. T.“

3.7 Z čestného vyhlásenia voličky B. P. z 12. decembra 2006 vyplýva, že:

„... týmto čestne prehlasujem, že pred voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 som bola E. S., bytom H., sesternicou M. S., kandidátky na post starostu obce H. vyzvaná, a to nasledovným spôsobom:

... dňa 29. 11. 2006 starká mi volala, že keď nebudem voliť M. S., budeme vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP.

Vo voľbách som potom nemohla slobodne rozhodnúť, koho by som volila, pretože som sa dôvodne obávala splnenia vyhrážok zo strany starostky obce.

V opačnom prípade by som volila jej protikandidáta R. T.“

4. Zvolená starostka 24. júla 2007 zaslala ústavnému súdu toto oznámenie:

„Oznamujem Vám, že meno E. S. sa nenachádza v evidencii obecného úradu. Ďalej prehlasujem, že žiadnu sesternicu menom E. som nikdy nemala a nemám.“

5. Z čestného vyhlásenia z 25. júla 2007, ktoré doručila ústavnému súdu zvolená starostka, vyplýva, že:

„Podpísaná A. O., bytom H., čestne vyhlasujem, že pred komunálnymi voľbami v roku 2006 ma navštívil p. Ing. Š. F. a V. M., ktorí sa mi vyhrážali, že musím voliť aj s celou rodinou R. T., lebo inak bude zle.“

6. M. S. a K. M., ktoré boli zamestnané na obecnom úrade ako koordinátorky, tiež zaslali - prostredníctvom zvolenej starostky - ústavnému súdu rovnaké čestné vyhlásenie z 25. júla 2007:

„... čestne vyhlasujem, že šiesti občania, ktorý neboli zobrazení v januári na aktivačné práce si neplnili svoje pracovné povinnosti, ktoré odôvodnili tým, že po voľbách im už ja nebudem rozkazovať.“

7. Napokon prostredníctvom zvolenej starostky boli ústavnému súdu doručené čestné vyhlásenia z 23. júla 2007 a 24. júla 2007 rovnakého znenia:

„Podpísaná... potvrdzujem, že starostka obce M. S. pred komunálnymi voľbami konanými dňa 02. 12. 2006 ma nevydierala a nevyhrážala sa mi, že ak jej vo voľbách nedám svoj hlas nezoberie ma na verejnoprospešné práce.“

Uvedené čestné vyhlásenia overene podpísali: B. P. (ktorá inak podpísala aj čestné vyhlásenie opačného znenia, pozri bod 3.7), I. K., A. O., K. B., A. S., H. O., I. B., E. M., V. S., V. O., J. L., B. T., O. O., F. L., M. V., T. V., I. B., A. R., K. L., M. K., D. M., M. O., D. G., J. V., J. O., O. M. a J. H.

B.

Plénom ústavného súdu poverený sudca spravodajca vykonal na Obecnom úrade v H. 2. júna 2008 výsluchy svedkov. Pri výsluchoch boli osobne prítomní sťažovateľ a zvolená starostka. Právni zástupcovia účastníkov konania svoju neúčast' ospravedlnili.

Z výpovede svedkyne H. O., ktorá bola predsedníčkou okrskovej (a zároveň miestnej) volebnej komisie, vyplýva, že voľby prebiehali bez vážnych nedostatkov. Prihlásili sa dvaja pozorovatelia, a to Ing. Š. F. a E. M., komisia však pripustila prítomnosť iba jedného pozorovateľa. Títo sa napokon striedali vo volebnej miestnosti. Cez deň bol prítomný Ing. Š. F. a v podvečer prišiel E. M. Pri sčítavaní hlasov boli prítomní obaja pozorovatelia. Práve preto, že za pozorovateľa bol pripustený iba jeden z menovaných, bola podaná sťažnosť na obvodnú volebnú komisiu, ktorej člen Z. P. sťažnosť vyšetril telefonicky a dospel k záveru, že nedošlo k pochybeniu okrskovej volebnej komisie. Svedkyňa ešte poznamenala, že volebná komisia dostala ešte jednu sťažnosť na to, že pani starostka sa údajne zdržiavala vo volebnej miestnosti. Túto sťažnosť prišli prešetriť aj z okresnej volebnej komisie, pretože ju dostali aj oni, ale podľa predsedníčky okrskovej volebnej komisie nenašli žiadne nedostatky.

Svedkyňa I. K. uviedla, že bola členkou volebnej komisie. Voľby prebiehali pomerne pokojne, kým Ing. Š. F. nepodal sťažnosť. Potom prišli prešetriť túto sťažnosť a zistili, že nie sú nedostatky. Podľa jej názoru, volebná komisia nepripustila oboch pozorovateľov z toho dôvodu, lebo H. je malá obec, naraz neprišlo veľa voličov, a okrem toho pri sčítavaní hlasov boli obidvaja prítomní a mohli kontrolovať výsledky volieb. Podľa jej názoru pred voľbami zo strany sťažovateľa boli rozdávané salónky, ona však z týchto nedostala.

Svedok Z. P. uviedol, že bol ustanovený za zapisovateľa obvodnej volebnej komisie. Mal informácie o tom, že SMK chcela v novembri 2006 delegovať na voľby do obecného zastupiteľstva a za starostu obce H. pozorovateľa Ing. Š. F. Obvodná volebná komisia túto žiadosť prerokovala a odporučila miestnej volebnej komisii, aby v súlade s uznesením Ústrednej volebnej komisie tohto pozorovateľa pripustila k voľbám. Členovia obvodnej volebnej komisie boli „v teréne“ v deň volieb a zistili, že miestna volebná komisia uvedené odporúčanie vzala na vedomie. Ďalšie sťažnosti vo vzťahu k obecným voľbám v H. nezaznamenali, ale dodal, že ani by nemali kompetenciu tieto sťažnosti riešiť.

Z výpovede svedka Ing. Š. F. vyplýva, že bol pozorovateľom pri voľbách do obecného zastupiteľstva a na starostu obce H., pričom zastupoval občianske združenie. Ako

pozorovateľ považoval za dôležité byť prítomný, pretože v komisii nebol nikto zo SMK, za ktorú chcel tiež kandidovať za poslanca obecného zastupiteľstva, avšak došlo k nedorozumeniam, a preto napokon kandidovať nemohol. Okrem toho sa stal pozorovateľom z dôvodu, že vo volebnej komisii boli rodinní príslušníci starostky, tak ako aj počas ostatných volieb. Ráno okolo 8.30 h sa dozvedel, že vo vedľajšej miestnosti sa zdržiava starostka. Túto skutočnosť avizoval telefonicky sťažovateľovi, ktorý sa potom na to sťažoval. Napokon poukázal na to, že starostka obce sa zdržiavala vo vedľajšej miestnosti celý deň, pripravovala raňajky a pre volebnú komisiu doniesla aj obed a večeru. Táto skutočnosť je v dedine všeobecne známa. On od sťažovateľa žiadne salónky nedostal a ani ich neroznášal, resp. vôbec o nich nevie.

Z výpovede svedkyne E. R. a pripomienok účastníkov konania vyplynulo, že túto svedkyňu považovali voliči podpisujúci čestné vyhlásenia sťažovateľovi (pozri bod 3.1 až 3.7) za „*E. S., sesternicu M. S.*“. Menovaná svedkyňa však uviedla, že nie je v žiadnom príbuzenskom pomere s účastníkmi konania, je susedkou zvolenej starostky. Svedkyňa poprela, že by niektorým voličom „*sprostredkovávala vyhrážanie*“, že pokiaľ nebudú voliť M. S., nebudú zaradení na aktivačné práce. Jedine s jednou voličkou bola pred komunálnymi voľbami v kontakte, a to s V. M., s ktorou si „*ozrejmili*“ iba to, že na ňu „*vymýšľala špinavosti*“. Podľa svedkyne pani V. M. ešte aj v deň volieb chodila robiť kampaň. Nie je pravdou, čo uvádzala svedkyňa M. É. vo svojom čestnom vyhlásení. Vypočutá svedkyňa trvala na konfrontácii s menovanou svedkyňou. Napokon dodala, že ona salónky od sťažovateľa nedostala, iba počula, že v kampani boli rozdávané. Pravdou je, že aj od obecného úradu dostali salónky, ale na Vianoce, a to dôchodcovia nad 60 rokov.

Pred výsluchom svedkyne M. É. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.1), na čo svedkyňa uviedla, že zotrváva na tomto svojom čestnom vyhlásení, a dodala, že ľudia, ktorí robili kampaň pre starostku, uvádzali, že ak ju nebudeme voliť, tak z toho budeme mať nevýhody. Konkrétne to bola E. R., susedka starostky, ktorá chodila po dedine. Na otázku zvolenej starostky svedkyňa uviedla, že aj keď sú voľby tajné, bála sa voliť sťažovateľa. Dodala tiež, že na Vianoce od starostky dostali salónky, ale od sťažovateľa nič nedostala, ani nebol za ňou a nenaliehal, aby ho volila.

Pri vykonanej konfrontácii medzi svedkyňou M. É. a svedkyňou E. R. obe svedkyne zotrvali v plnom rozsahu na svojich pôvodných výpovediach. Na požiadavku svedkyne R., aby svedkyňa É. uviedla aspoň jednu osobu, u ktorej bola ovplyvňovať voličov, oslovená odvetila, že to bolo napríklad u V. M., keď jej doniesla „*koštovku zo zabijacky*“. Svedkyňa R. uviedla, že to nie je pravda.

Pred výsluchom svedkyne V. M. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.6), na čo svedkyňa uviedla, že sa v plnom rozsahu pridrižiava svojho čestného vyhlásenia, a dodala, že svedkyňa E. R. prišla do ich domu a „*priniesla hurky a klobásy*“ pre jej svokru. Menovaná svedkyňa povedala, že to poslala pani starostka, a spýtala sa, koho budú voliť vo voľbách. Vytýkala jej, že ich celá dedina odsudzuje, že ako Slovenka bude voliť Maďara, a vyhrážala sa, že to bude mať zlé následky, pretože ich starostka v prípade zvolenia nezoberie na verejnoprospešné práce. Svedkyňa ešte dodala, že jej manžel bol tak nahnevaný, že hodil vedro o stenu domu. Ďalej uviedla, že v pondelok po voľbách sa zišli všetci robotníci v požiarnej zbrojnici, ktorí chodili na verejnoprospešné práce, a tam starostka vyhlásila, že *«môjho manžela a mňa ako druhú nezoberie do verejnoprospešných prác, pretože sme vykonali „špinavú prácu“ pred voľbami, lebo sme roznášali letáky»*. O rozdávaní salóniek pred voľbami svedkyňa nemala vedomosti. Svedkyňa napokon uviedla, že napriek tomu, že nikto nevie, kto koho volí, a nevedela to ani pani starostka, nezobrala ju ani jej manžela na aktivačné práce.

Pred výsluchom svedka M. M. bolo prečítané jeho čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.5), na čo svedok uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava svojho čestného vyhlásenia, a dodal, že voľby boli v sobotu a už v pondelok sme chceli nastúpiť na verejnoprospešné práce, avšak „*bol som prvý, ktorý vyletel*“. O tejto skutočnosti neskôr potreboval doklad z dôvodu, že je „*polovičný invalidný dôchodca*“, takýto doklad mu bol vystavený, avšak konkrétny dôvod, prečo s ním nebude uzatvorená nová zmluva o vykonaní verejnoprospešných prác, tam uvedený nebol. Podľa svedka sa tieto skutočnosti týkajú aj jeho manželky V. M..

Pred výsluchom svedkyne E. Š. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.2), na čo svedkyňa uviedla, že „*čo som podpísala som iba počula*“. Pána T.

považuje za mladého človeka s veľkým a dobrým srdcom, ale inak nemá výhrady ani proti zvolenej starostke, viac sa vyjadrovať k tejto veci nemôže a ani nebude. Na otázku zvolenej starostky, prečo sa bála voliť sťažovateľa, keď voľby sú tajné, svedkyňa nevedela odpovedať, uviedla len, že „*volič volí toho, koho chce*“.

Pred výsluchom svedkyne E. S. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.3), na čo svedkyňa uviedla, že sa v plnom rozsahu pridržiava svojho čestného vyhlásenia, a dodala, že už týždeň pred voľbami, keď pripravovala chlebičky na prezentáciu sťažovateľa, bolo povedané, že z tohto bude zle. Dopadlo to tak, že boli vyradení z evidencie osôb na verejnoprospešné práce. Zmluvy sa končili koncom decembra a od 1. januára 2007 s ňou a s jej manželom už neboli obnovené. Svedkyňa ďalej uviedla, že od roku 2002 nemala žiadne napomenutie ani sa nestalo, že by nenastúpila do práce. Suma 3 800 Sk im ako štvorčlennej rodine chýbala, preto boli za starostom v Č., odkiaľ pochádza, ktorý ich zamestnal na verejnoprospešné práce. Neskôr ich zamestnal sťažovateľ. O rozdávaní saloniek sťažovateľom svedkyňa nemá vedomosti, počula to prvýkrát.

Pred výsluchom svedka Ing. R. S. bolo prečítané jeho čestné vyhlásenie z 11. decembra 2006 (bod 3.4), na čo svedok uviedol, že zotráva na svojom čestnom vyhlásení, a dodal, že po voľbách boli obaja vyradení z verejnoprospešných prác tak, ako to uviedla jeho manželka. Ďalej dodal, že pred voľbami boli oslovení, či by nepomohli pripraviť občerstvenie pri prezentácii sťažovateľa, s čím aj súhlasili. Brat so švagrinou neprišli, povedali, že z toho bude zle. Dňa 3. decembra 2006 starostka obce povedala, že nepredíži s nami zmluvu o vykonaní verejnoprospešných prác. Pokiaľ ide o dôvody, najprv to malo byť, že svedok nechce pracovať, teraz „*je to už alkohol, a neviem čo všetko sa ešte vymyslí*“, poznamenal svedok. Inak, pokiaľ by to bol alkohol, tak podľa svedka možno zostanú na týchto prácach šiesti.

Na otázku sťažovateľa, či bol nejaký záznam o tom, že by bol svedok pod vplyvom alkoholu počas výkonu verejnoprospešných prác, svedok uviedol, že žiadny záznam o alkohole ani o tom, že by odmietol nastúpiť, alebo by bol poslaný domov, nie je.

Svedok na otázku zvolenej starostky, že keď sú voľby tajné, prečo by sa obával voliť svojho kandidáta, udáva, že aj tak by vedeli, koho volil, pretože už pri prezentácii sťažovateľa tu zvolená starostka mala „*špiónov*“, ktorí vedeli, kto chce koho voliť.

Pred výsluchom svedkyne B. P. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 12. decembra 2006 (bod 3.7), na čo svedkyňa uviedla, že: *„Netrvám na čestnom vyhlásení, ktoré som podpísala 12. decembra, ale naopak trvám na čestnom vyhlásení, ktoré som podpísala 23. júla 2007. Pravda je taká, že som si čestné vyhlásenie z 12. decembra 2006 poriadne neprečítala a keďže sťažovateľ ma morálne podporil a veľa pomáhal, som toto vyhlásenie podpísala. Nikto sa mi nevyhrážal pred voľbami, že budem vyčiarknutá zo zoznamu osôb na verejnoprospešné práce, ak nebudem voliť M. S.“*

Pred výsluchom svedkyne A. O. bolo prečítané jej čestné vyhlásenie z 25. júla 2007 (bod 5), na čo svedkyňa uviedla, že sa pridrižiava svojho čestného vyhlásenia, ktorého obsah zopakovala, a dodala, že ona sa zúčastnila aj na kampani sťažovateľa, ale rozhodovala sa podľa vlastnej mienky koho voliť. Na otázku sťažovateľa svedkyňa ďalej uviedla, že sa zúčastňuje na verejnoprospešných prácach. Text, ktorý podpísala na čestnom vyhlásení z 25. júla 2007, jej napísala K. M., pracovníčka obecného úradu, ktorá maďarsky napísaný text preložila a napísala.

Pred výsluchom svedka O. O. bolo prečítané jeho čestné vyhlásenie z 24. júla 2007 (bod 7), na čo svedok uviedol, že zotráva na svojom čestnom vyhlásení, a dodal, že podpísať takéto čestné vyhlásenie mu napadlo po tom, ako ho starostka oslovila, a keďže sa mu ani jedna, ani druhá strana nevyhrážala, tak ho podpísal. Svedok ďalej uviedol, že sa už viac rokov a aj v súčasnosti zúčastňuje na aktivačných prácach.

Svedkyňa M. S. koordinátorka verejnoprospešných prác uviedla, že sa pridrižiava svojho čestného vyhlásenia z 25. júla 2007 (bod 7), pričom neplnenie pracovných povinností, ktoré uvádza v čestnom vyhlásení, spočívalo v tom, že menovaní šiesti občania podľa jej názoru už čakali, že starostka prehrá voľby a že ona im už nebude rozkazovať. Poznamenala, že menovaní prišli každé ráno a nastupovali aj do práce.

Na otázku sťažovateľa, či osobám, ktoré už nemohli pokračovať vo vykonávaní verejnoprospešných prác, bolo dané na vedomie, že svoju prácu nevykonávajú dobre, alebo že s nimi nepočítajú, svedkyňa uviedla, že asi v októbri alebo novembri 2006 starostka

upozornila týchto ľudí, že ak nebudú vykonávať dobre svoju prácu, tak nebudú pokračovať vo vykonávaní verejnoprospešných prác. Písomný záznam o tom neexistuje.

III.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb... do orgánov územnej samosprávy...

Podľa čl. 69 ods. 1 ústavy orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce.

Podľa čl. 69 ods. 3 ústavy starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. ...

Z citovaných článkov ústavy vyplýva, že podobne, ako sú zdrojom štátnej moci občania (čl. 2 ods. 1 ústavy), obdobne zdrojom moci obecnej samosprávy sú obyvatelia obce. Obyvatelia obce ustanovujú túto obecnú samosprávnú moc prostredníctvom slobodných a demokratických volieb. Voľby sú teda prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. obyvateľmi obce. Tomuto zodpovedá i zákonná úprava volebného súdnictva, ktorého zmyslom a účelom v demokratickom právnom štáte je nezávislý prieskum regulárnosti priebehu a výsledkov volieb, garancie legitimacy moci dodržaním legality jeho utvárania. Volebné súdnictvo je pritom z pohľadu ústavného založené na príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou (a to objektívnou alebo potencionálnou) a zložením zastupiteľského zboru a zároveň na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy k vyvráteniu tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, resp. obyvateľov obcí

v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len tak závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

S ohľadom na uvedené zásady a kritériá ústavný súd v okolnostiach danej veci posúdil, či zistené skutočnosti jednotlivito alebo spoločne sú ústavne relevantným porušením citovaných ustanovení volebného zákona.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že jeho protikandidátka sa pred voľbami aspoň siedmim voličom (ktorých čestné vyhlásenia priložil k svojej volebnej sťažnosti) prostredníctvom iných obyvateľov obce vyhrážala, že *„ak jej nedajú vo voľbách hlas, v prípade že bude opäť zvolená za starostku, nezaradí ich na zoznam nezamestnaných osôb zúčastňujúcich sa verejnoprospešných prác v rámci aktivačných prác. ... Tieto osoby potom z obavy pred uskutočnením vyhrážok volili za starostu obce moju protikandidátku.“*. Sťažovateľ argumentoval ďalej tým, že *„protikandidátka vo voľbách získala 66 hlasov, ja som získal 59 hlasov. Rozdiel v počte hlasov bol 7. Keby som získal minimálne o štyri hlasy viac, pomer hlasov by bol 63 ku 62 hlasom v môj prospech.“*.

Predovšetkým treba konštatovať, že ústavný súd obzvlášť ochraňuje princíp slobodných volieb, ktorý zahŕňa v sebe tak organizačné záruky volebného procesu, ako aj jeho ľudskoprávnu dimenziu.

Pojem slobody volieb treba vykladať materiálne, a nie iba formálne. O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiadny nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia či hrozby násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu.

Vzhľadom na uvedené princípy a tvrdenia účastníkov konania bolo z pohľadu ústavného súdu potrebné predovšetkým preskúmať pravdivosť sťažnostného tvrdenia zásadného významu v danej veci, a to, či sa protikandidátka sťažovateľa skutočne vyhrážala menovaným siedmim voličom označeným spôsobom, či hrozba bola reálna, a taktiež

intenzitu a možný dopad (príčinnú súvislosť) týchto vyhrážok na výsledok napadnutých volieb.

Z vykonaného dokazovania, najmä listinných dôkazov a výpovedí svedkov vyplynulo, že hlasovanie niektorých voličov v ostatných voľbách starostu obce H., preukázateľne nebolo možné považovať za výraz ich slobodnej vôle. Svedkyňa M. É. vo svojej výpovedi opakovane potvrdila, že sa jej E. R. vyhrážala, že ak nebude voliť M. S., *„bude postihovaná v priebehu jej volebného obdobia“*. Menovaná svedkyňa zotrvala na svojom stanovisku aj po konfrontácii s E. R. Rovnako manželia M. M. a V. M. pri svojom výsluchu opakovane potvrdili, že E. R. (susedka, a nie sesternica zvolenej starostky) sa im *„vyhrážala“*, že keď nebudú voliť *„M. S., budeme vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP a budeme postihovaní aj počas jej volebného obdobia“*. Napokon aj podľa výpovede svedkov došlo k tomu, že v pondelok po voľbách sa zišli všetci robotníci v požiarnej zbrojnici, ktorí chodili na verejnoprospešné práce, a tam zvolená starostka svedkyňi V. M. verejne oznámila, že *„môjho manžela a mňa ako druhú nezoberie do verejnoprospešných prác, pretože sme vykonali špinavú prácu“* pred voľbami, lebo sme *„roznášali letáky“*. Aj manželia S. zotrvali na svojich čestných vyhláseniach a poukázali na to, že im bolo pred voľbami *„vyhrázané“*, že *„keď nebudeme voliť M. S., budeme spolu s manželom vyčiarknutí zo zoznamu osôb na VPP a budeme postihovaní počas jej volebného obdobia“*, a dodali, že to dopadlo tak, že im v pondelok po voľbách bolo oznámené, že boli vyradení z evidencie osôb na verejnoprospešné práce. Ich predmetné zmluvy sa končili koncom decembra a už od 1. januára 2007 s nimi obnovené neboli. Z uvedených skutočností nepochybne vyplýva, že hrozba, ktorá bola preukázateľne prejavovaná na adresu uvedených osôb zúčastňujúcich sa na aktivačnej činnosti, bola reálna. A to aj napriek tomu, že v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) sa príspevok na aktivačnú činnosť poskytuje na základe dohody medzi úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a obcou. V danom prípade však aktivačná činnosť bola organizovaná v zmysle zákona o službách zamestnanosti Obcou H. a teda aj jej najvyšším výkonným orgánom - starostkou, túto skutočnosť potvrdila aj svedkyňa - koordinátorka verejnoprospešných prác M. S., ktorá okrem iného uviedla, že *„asi v októbri alebo novembri 2006 starostka*

upozornila týchto ľudí, že ak nebudú vykonávať dobre svoju prácu, tak nebudú pokračovať vo vykonávaní verejnoprospešných prác“. Zvolená starostka teda mala reálny vplyv na zaradenie obyvateľov obce na aktivačné činnosti a na predĺženie, resp. ukončenie týchto činností. Zvolená starostka stretnutie s menovanými svedkami v pondelok po komunálnych voľbách, ktoré sa uskutočnilo v miestnej požiarnej zbrojnici, nepoprela. Dodala však, že k nepredĺženiu zmluvných vzťahov s menovanými voličmi na aktivačné práce nedošlo z pertraktovaných dôvodov. Nepredložila však žiadny písomný doklad o tom, že by uvedení svedkovia v príslušných evidenciách mali záznam o tom, že by akýmkoľvek spôsobom neplnili svoje povinnosti pri vykonávaní aktivačných prác.

Za porušenie slobody volieb, ale aj korektnej politickej súťaže a volebnej kampane treba nepochybne pokladať aj také konanie, ktoré spočíva v preukázanej hrozbe násillia, straty zamestnania, resp. iných sociálnych istôt. V danom prípade preukázané vyhrážanie sa voličom tým, že nebudú zaradení na aktivačné práce, nepochybne mohol mať vplyv na zvolenie starostu v obci H. Volebné právo minimálne piatich voličov nebolo slobodné, pretože sa volieb zúčastnili pod nátlakom a vplyvom starostky obce. Pokiaľ však nejde o slobodné voľby, takéto voľby neplnia svoje základné funkcie, medzi ktoré patrí hlavne demokratická legitimácia politickej moci.

Vzhľadom na uvedené zistenia úlohou ústavného súdu bolo napokon skúmať, do akej miery malo alebo mohlo mať uvedené hrubé a preukázané pôsobenie na vôľu voličov vplyv na výsledok hlasovania, a koniec koncov na výsledky volieb starostu obce H., ktorý netreba chápať iba v zmysle mechanického súčtu odovzdaných hlasov, ale aj vzhľadom na účel a zmysel takýchto volieb, ale i širší záujem na ochrane jednotlivých prvkov demokratického právneho štátu. Ústavný súd dospel k záveru, že pri rozdielne siedmich hlasov medzi kandidátmi na post starostu obce, s poukazom na preukázané vyhrážanie sa voličom tým, že nebudú zaradení na aktivačné práce, a tým stratia aj svoje minimálne sociálne istoty, bolo treba konštatovať, že predmetné volebné pochybenie je značnej intenzity a spôsobilo skutočné deformovanie vôle voličov, aj keď v danom prípade nejde o „procesuálnu“ volebnú nezákonnosť, ale o nezákonnosť materiálnu. Voľba, pri ktorej sa kandidát vyhráza, že v prípade jeho zvolenia volič hlasujúci za protikandidáta stratí hoci aj minimálne sociálne istoty, už nie je slobodnou voľbou, tak ako to predpokladá ústava a zákon.

Ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne aj ostatnými námietkami sťažovateľa v danej veci, pretože už nemohli podstatnejším spôsobom ovplyvniť výrok rozhodnutia ústavného súdu.

Vychádzajúc z uvedených skutkových a právnych záverov ústavný súd rozhodol podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže fakultatívne priznať úspešnému účastníkovi konania náhradu trov, ktoré mu v konaní vznikli. Vzhľadom na charakter predmetného konania ústavný súd rozhodol, že sťažovateľovi, ktorý mal v konaní úspech, náhradu trov konania nepriznal.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2008